

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 7177/04

בג"ץ 7736/04

בפני :
כבוד הנשיא א' ברק
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט י' עדיאל

העותר בבג"ץ 7177/04 : דן רוזן

העותרים בבג"ץ 7736/04 :
1. דן רוזן
2. מאיר פרסקו
3. אורי מנצור

נגד

המשיבים בבג"ץ 7177/04 :
1. היועץ המשפטי לממשלה
2. שר המשפטים
3. ממשלת ישראל
4. ערן שנדר, משיב פורמלי

המשיבים בבג"ץ 7736/04 :
1. היועץ המשפטי לממשלה
2. המפקח הכללי למשטרת ישראל
3. פרקליטות המדינה

עתירות למתן צו על תנאי

תאריך הישיבה : כ' באלול התשס"ד (06.09.2004)

בשם העותרים : בעצמם

בשם המשיבים : עו"ד אסנת מנדל

פסק-דין

הנשיא א' ברק:

האם החלטת הוועדה לאיתור מועמדים לתפקיד פרקליט המדינה להמליץ על ע' שנדר היא כדין; האם העברת ממצאי חקירת משטרה בעניינו לבחינת פרקליטות המדינה היא כדין- אלה השאלות הניצבות בפנינו.

התשתית העובדתית

1. כנגד העותר בבג"ץ 7177/04, הוא העותר 1 בבג"ץ 7736/04 (להלן: העותר) ובת זוגו, מפקדת תחנת המשטרה בנהריה בתקופה הרלבנטית (להלן: בת הזוג), נפתחה חקירה של המחלקה לחקירות שוטרים. החקירה התנהלה סביב חשדות לפיהן קיבלו השניים במרמה כספים מאדם שסבל ממחלת נפש. עוד נחקרו חשדות לפיהן פעל העותר לסילוקם של שניים מתושבי היישוב בו התגוררו העותר ובת זוגו, תוך שהעותר מסתייע במידע שסיפקה בת זוגו על עכרם הפלילי של אותם תושבים. במהלך החקירה פנה העותר (ביום 9.8.99) במכתב לראש המחלקה לחקירות שוטרים, הוא המשיב 4 בבג"ץ 7717/04 (להלן: המשיב). במכתבו נטען, כי אופן ניהול החקירה נגדו ונגד בת זוגו על ידי חוקרי המחלקה לחקירות שוטרים עולה כדי ביצוען של עבירות פליליות. לטענתו, החוקרים ביצעו חיפושים שלא כדין; הציגו בעת הדיון בבקשה להארכת מעצר מידע שקרי אודות הראיות כנגדו וכנגד בת זוגו; הפנו איומים והתנכלו לשניים ולמספר עדים. בתגובתו (מיום 15.8.99) מוסר המשיב, כי אינו יכול להתייחס לטענותיו וזאת לאור קיומה של החקירה המתנהלת נגדו. העותר פנה (ביום 13.10.99) במכתב ליועץ המשפטי לממשלה בו חזר על טענותיו. היועץ המשפטי לממשלה, באמצעות עוזרתו המשפטית, השיב (ביום 19.1.00) כי לאחר בירור הטענות עם המשיב הגיע למסקנה שאין מקום להתערבותו. עם סיום החקירה המליץ המשיב בפני פרקליטות מחוז צפון על העמדת השניים לדין. פרקליטות מחוז צפון הגישה (ביום 16.9.00) כתב אישום המייחס לבת הזוג, בין היתר, עבירות של קבלת דבר במרמה, מרמה והפרת אמונים, שימוש לרעה בכוח המשרה, וכתב אישום המייחס לעותר, בין היתר, עבירות של קבלת דבר במרמה וסחיטה באיומים.

2. בית המשפט המחוזי בחיפה (השופט ר' שפירא) זיכה (ביום 4.7.04) את העותר ובת זוגו מכל האישומים שיוחסו להם. בפסק דינו העיר בית המשפט, כי "למרבה הצער נראה כי חוקרי מח"ש סונוורו מההזדמנות לחקור תלונה כנגד קצינה בכירה כי אחרת קשה להסביר כיצד זה התעלמו מעובדות פשוטות וברורות" וכי מדובר ב"כתב אישום פלילי חסר פרופורציה במקום בו לכל היותר היה מקום לשקול, אם בכלל, נקיטת הליכים משמעותיים" (ת"פ 162/01 מדינת ישראל נ' רוזן (טרם פורסם), פסקה 3 לפסק הדין). על פסק הדין לא הגישה המאשימה ערעור.

3. בין לבין, פעלה הוועדה לאיתור מועמדים למשרת פרקליט המדינה (להלן: הוועדה) לבחינת מועמדים לתפקיד, בהתאם להחלטת הממשלה (מיום 29.2.04). לאחר קיומן של שבע ישיבות, גיבשה הוועדה (ביום 22.7.04) המלצה (ברוב של חמישה מתוך ששה חברים) לפיה המשיב הוא המועמד המתאים ביותר לתפקיד פרקליט המדינה. המלצת הוועדה הובאה על ידי שר המשפטים (ביום 26.7.04) לאישור הממשלה. העותר פנה, בו ביום, לשר המשפטים וליועץ המשפטי לממשלה (משיבים 2 ו-3 בבג"ץ 7177/04) בבקשה לעכב את הליכי אישורו של המשיב לתפקיד פרקליט המדינה. בבקשתו טוען העותר, כי התנהלותו של המשיב במסגרת משפטם של העותר ובת זוגו מהווה עבירה פלילית, בגינה הגיש (ביום 25.7.04) תלונה למשטרה, שיש בה כדי להצדיק את עיכוב הליכי המינוי עד לסיום החקירה כנגדו.

טענות הצדדים בבג"ץ 7177/04

4. המלצת הוועדה אושרה על ידי החלטת ממשלה מס' 2339 (מיום 1.8.04) פה-אחד. בו ביום העותר הגיש את העתירה שבפנינו (בג"ץ 7177/04). בעתירתו תוקף העותר את תקינות המלצת הוועדה למנות את המשיב לפרקליט המדינה. העותר טוען כי בהחלטת הוועדה נפלו שני פגמים המחייבים את ביטולה: אחד, בפני הוועדה לא הונחה התשתית העובדתית המלאה לצורך קבלת החלטתה. לטענתו, התנהלות המשיב במשפטם של העותר ובת זוגו הינה נתון רלבנטי שנעלם מעיני הוועדה. הפגם השני, תוכן ההחלטה לוקה בחוסר סבירות קיצוני. זאת מכיוון שהשיקול הדומיננטי לקבלת ההחלטה התבסס על הצורך במינוי דחוף של פרקליט מדינה, ללא שקילתם של שיקולים נוספים ובמרכזם התנהלות המשיב במשפטם של העותר ובת זוגו. עם העתירה למתן צו על תנאי נתבקש צו ביניים לפיו תימנע המשיבה 3 ממינויו של המשיב לפרקליט המדינה. הבקשה למתן צו ביניים נדחתה (ביום 1.8.04).

5. המשיבים טוענים, כי המלצת הוועדה התקבלה כדין, לאחר קיומן של ישיבות בנושא ובחינת נתונייהם של המועמדים השונים באופן מעמיק. העותר לא מצא מקום לפנות לוועדה ולהציג בפניה את טענותיו כנגד המשיב, אשר סבר שיש בהן כדי לפוסלו מכהונה בתפקיד פרקליט המדינה. זאת ועוד, מפסק הדין בעניינם של העותר וכת זוג כלל לא עולה כי התנהלות המשיב פסולה ולא כל שכן מגיעה כדי עבירה פלילית. בהתייחסם לגופן של טענות העותר כנגד המשיב, מציינים המשיבים כי חקירת המשטרה את תלונתו של העותר הסתיימה בהמלצת המשטרה (מיום 26.8.04) לסגור את התיק מחוסר אשמה.

טענות הצדדים בבג"ץ 7736/04

6. העותר, בצוותא עם שניים נוספים, הגישו (ביום 23.8.04) עתירה נוספת (בג"ץ 7736/04) המכוונת כנגד העברתם האפשרית של ממצאי חקירת המשטרה כנגד המשיב לידי הפרקליטות. העותרים 2 ו-3, אשר בזמן היותם שוטרים נחקרו על ידי המחלקה לחקירות שוטרים (בראשות המשיב) בחשד לביצוע עבירות פליליות, הגישו אף הם תלונות כנגד התנהלותו של המשיב במסגרת חקירתם. העותרים טוענים, כי יש להעביר את ממצאי חקירת המשטרה בתלונותיהם לידי גוף חיצוני. לטענתם, רק גוף שאינו כפוף בעבודתו לפרקליט המדינה יוכל להחליט, ללא משוא פנים, האם להגיש כתב אישום כנגד המשיב. עם העתירה לצו על תנאי נתבקש צו ביניים לפיו יימנע המפקח הכללי של משטרת ישראל מהעברת ממצאי החקירות כנגד המשיב לידי פרקליטות המדינה. הבקשה למתן צו ביניים נדחתה (ביום 24.8.04).

7. המשיבים מקבלים את הטענה לפיה אין מקום להעביר את ממצאי המשטרה בעניין תלונות העותרים כנגד המשיב לידי פרקליט מפרקליטות המדינה. ואכן, ממצאי המשטרה בעניין תלונת העותר הועברו (ביום 26.8.04) לידי היועץ המשפטי, עם המלצה לסגירת התיק מחוסר אשמה, לשם קבלת החלטה על המשך הטיפול בממצאים אלה. ביחס לעותר 2 טענו המשיבים, כי בירור תלונתו על ידי המשטרה לא הסתיים ואילו ביחס לעותר 3 לא נמצאה התלונה אותה טען שהגיש למשטרה. לפיכך, טוענים המשיבים, דין העתירה להידחות.

8. קבלת החלטה על מינוי פרקליט מדינה, על כל שלביה, כפופה לחובות המשפט המנהלי ובכללן החובה לבסס תשתית עובדתית מספקת ורלבנטית לצורך קבלת החלטה והחובה לקבל החלטה המאזנת באופן סביר בין השיקולים הרלבנטיים (ראו בג"ץ 2013/91 עיריית רמלה נ' שר הפנים, פ"ד מו(1) 271, 279; בג"ץ 987/94 יורונט קורי ז'ב (1992) בע"מ נ' שרת התקשורת, פ"ד מח(5) 412; בג"ץ 3975/95 פרופ' קניאל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נג(5) 459, 492; י' זמיר, הסמכות המנהלית 733 (כרך ב, תשנ"ו)).

האם החלטת הוועדה להמליץ על המשיב לתפקיד פרקליט המדינה התקבלה ללא התשתית העובדתית הנדרשת ותוך איזון בלתי סביר באופן קיצוני בין השיקולים השונים? תשובתי היא בשלילה. העותר הגיש תלונתו במשטרה מספר ימים לאחר שהוועדה גיבשה סופית את המלצתה. במועד בו הגיש העותר את תלונתו למשטרה כנגד המשיב, כבר הכין שר המשפטים הצעה להחלטת הממשלה, המבוססת על המלצת הוועדה, בעניין מינוי המשיב לכהונת פרקליט המדינה. מכיוון שכך, טענותיו של העותר כלל לא יכלו להוות חלק מהתשתית העובדתית הרלבנטית שעל הוועדה לשקול בעת גיבוש המלצתה. ממילא, לא נפל פגם בהחלטת הוועדה, נכון למועד גיבוש החלטתה. עוד יובהר, כי פסק הדין בעניינם של העותר ובת זוגו, שניתן עובר להחלטת הוועדה, כלל אינו מייחס למשיב התנהלות שיש בה כדי להקים חשד למעשים פליליים של המשיב או של המחלקה לחקירות שוטרים בראשה עמד. מכאן גם שאינו מהווה פרט עובדתי רלבנטי לגיבוש החלטת הוועדה אשר מצדיק את התערבותנו בהחלטתה, מקום בו לא נשקל פרט זה. על כן, דין טענת העותר, לפיה החלטת הוועדה לא התבססה על תשתית עובדתית מספקת, להידחות. להשלמת התמונה יוער, כי שינוי נסיבות עשוי, באופן עקרוני, לחייב שקילה מחדש של ההחלטה המנהלית שהתקבלה על בסיס העובדות עובר לשינוי (ראו והשוו בג"ץ 28/74 שעשע נ' ועדת העררים לענייני מוניות, כח(2) 652; בג"ץ 799/80 שללם נ' פקיד הרישוי לפי חוק כלי היריה, פ"ד לו(1) 317, 331; ע"א 2064/02 תשלובת ח. אלוני בע"מ נ' עיריית נשר (טרם פורסם)). עם זאת, במקרה שלפנינו לא הצביע העותר על נסיבות שיש בהן כדי להצדיק שקילתה של ההחלטה מחדש. אף דין טענתו השנייה של העותר, לפיה החלטת הוועדה בלתי סבירה באופן קיצוני, דינה להידחות. אכן, הוועדה התכנסה לשבע ישיבות בהן נשקלו המועמדים השונים, על רקע צרכי התפקיד. עם סיום עבודתה גיבשה את החלטתה לפיה המשיב הוא המועמד המומלץ לתפקיד פרקליט המדינה. החלטתה מנומקת על בסיס החומר העובדתי שהונח לפניה אודות המועמדים השונים ועל רקע דרישות התפקיד (ראו מש/1). אכן, הוועדה הינה גוף מקצועי הפועל בהתאם לעקרונות שהותוו

בהחלטת ממשלה מס' 2541 (מיום 29.9.02) בדבר דרכי עבודתן של ועדות לאיתור מועמדים. משלא נפל פגם בעבודת הוועדה אין עילה להתערבותנו.

בג"ץ 7736/04

9. השאלה העומדת במוקד העתירה היא, אם העברת ממצאי חקירת המשטרה בעניין תלונת העותרים לבחינת פרקליטות המדינה היא כדין. כפי שעולה מתגובת המשיבים, ממצאי חקירת המשטרה בעניין תלונת העותר הועברו לבחינתו של היועץ המשפטי לממשלה ולא לידי פרקליטות המדינה. גם באשר לעניינם של העותרים 2-3 מתחייבים המשיבים (בסעיף 9 לתגובתם לעתירה), כי ממצאי המשטרה ביחס לתלונותיהם יועברו לבחינתו של היועץ המשפטי לממשלה ולא לידי פרקליטות המדינה. בכך מוסר חששם של העותרים ממצב בו פרקליט הכפוף למשיב יקבל החלטה באשר לנפקותם המשפטית של הממצאים. אכן, חזקה על היועץ המשפטי לממשלה כי יקבל את החלטתו בעניין ממצאי המשטרה כראוי וכמתחייב, בין היתר, מהכללים שהתוו בפסיקתו של בית משפט זה (ראו בג"ץ 935/89 גנור נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מד(2) 485, 506-515, 524-525; בג"ץ 6781/96 אולמרט נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נ(4) 793, 808-809; בג"ץ 5675/04 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז (טרם פורסם)).

10. הגעתי, אפוא, למסקנה כי העברת ממצאי חקירת המשטרה בעניין תלונתו של העותר לטיפולו של היועץ המשפטי לממשלה והתחייבות המשיבים לנהוג בדומה לכך גם בעניין תלונותיהם של העותרים 2 ו-3 מייתרות את העתירה, שכן הן מסירות את החשש למשוא פניו של עובד פרקליטות המדינה מקבלת החלטה בעניינו של המשיב.

11. התוצאה היא כי אנו דוחים את העתירות.

ה נ ש י א

השופטת א' חיות:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופט י' עדיאל:

אני מסכים.

שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של הנשיא א' ברק.

ניתן היום, י"ט בחשוון התשס"ה (3.11.2004).

שופט

שופטת

הנשיא